

Bryssel den 29 november 2016
(OR. en)

14870/16

LIMITE

ELARG 116

I-PUNKTSNOT

från:	Arbetsgruppen för utvidgningen och de länder som förhandlar om anslutning till EU
av den:	29 november 2016
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)
Ärende:	UTVIDGNINGEN – Anslutningsförhandlingar med Montenegro = Kapitel 19: Socialpolitik och sysselsättning

Inför nästa möte i anslutningskonferensen med Montenegro har arbetsgruppen för utvidgningen och de länder som förhandlar om anslutning till EU enats om ett utkast till Europeiska unionens gemensamma ståndpunkt om socialpolitik och sysselsättning.

Mot denna bakgrund och i överensstämmelse med den interna ordningen för förhandlingarna med Montenegro (dok. 11903/12) uppmanas Coreper att anta den gemensamma ståndpunkten enligt bilagan.

Efter antagandet i Coreper kommer EU:s gemensamma ståndpunkt att göras tillgänglig för Montenegro före anslutningskonferensens nästa möte.

**KONFERENSEN OM ANSLUTNING
TILL EUROPEISKA UNIONEN
– MONTENEGRO –**

UTKAST TILL

EUROPEISKA UNIONENS GEMENSAMMA STÅNDPUNKT

Kapitel 19: Socialpolitik och sysselsättning

Denna ståndpunkt bygger på Europeiska unionens allmänna ståndpunkt inför anslutningskonferensen med Montenegro (CONF-ME 2/12) och är avhängig av de förhandlingsprinciper som godkänts i denna, särskilt följande:

- Synpunkter som framförs av någon av parterna om ett kapitel i förhandlingarna ska inte på något sätt föregripa ställningstagandet i fråga om andra kapitel.
- Överenskommelser eller delöverenskommelser som uppnås under förhandlingarna om kapitel som ska behandlas successivt får inte betraktas som slutgiltiga förrän en övergripande överenskommelse har fastställts.

De krav som anges i punkterna 24, 28, 41 och 44 i förhandlingsramen ska också tillämpas.

EU uppmanar Montenegro att fortsätta anpassningen till regelverket och dess faktiska genomförande och efterlevnad samt att rent allmänt redan före anslutningen utarbeta politiska riktlinjer och instrument som så nära som möjligt överensstämmer med EU:s.

EU noterar att Montenegro i sin förhandlingsståndpunkt CONF-ME 4/16 godtar *regelverket* inom kapitel 19 i dess gällande form den 26 mars 2015 och att landet förklarar att det kommer att vara berett att genomföra det senast vid anslutningen till Europeiska unionen.

EU uppmuntrar Montenegro att fortsätta sina förberedelser i enlighet med handlingsplanen, och i synnerhet säkerställa tillräcklig kapacitet för genomförandet av den nationella strategin för sysselsättning och utveckling av mänskliga resurser för perioden 2016–2020.

Arbetsrätt

EU noterar de ansträngningar som Montenegro gjort för att ytterligare anpassa landets arbetsrätt till de grundläggande principerna i regelverket. EU konstaterar att Montenegro under 2017 planerar att ratificera Internationella arbetsorganisationens (ILO) konventioner och anta en ny arbetslag som är planerad att inbegripa bestämmelser om anställningsavtal för tillsvidare- och visstidsanställning, föräldraledighet, löner, förfaranden för uppsägningar och avgångsvederlag vid kollektiva uppsägningar, privata arbetsförmedlingars skyldigheter och skydd av arbetstagare som rapporterar om korruption. Anpassning till i synnerhet de viktigaste delarna av EU:s regelverk krävs med avseende på, bland annat, skydd av minderåriga i arbetslivet, visstidsarbete, deltidsarbete, utstationering av arbetstagare, kollektiva uppsägningar, skydd för arbetstagare vid arbetsgivarens insolvens, arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag, överlåtelse av företag, arbetstid samt arbetsgivares skyldighet att upplysa arbetstagarna om de regler som är tillämpliga på anställningsavtalet eller anställningsförhållandet. Dessutom kommer Montenegro att behöva säkerställa efterlevnad och en effektiv tillämpning av grundläggande arbetsnormer, i synnerhet de som ingår i ILO:s grundläggande konventioner.

EU noterar ändringarna av förordningen om subventioner vid anställning av vissa kategorier av arbetslösa i syfte att stödja sysselsättning. EU noterar även åtgärderna för att öka den administrativa kapaciteten vid ministeriet för arbetsmarknadsfrågor och social välfärd att genomföra och verkställa regelverket på området arbetsrätt, inbegripet genom fortbildning av relevant personal. EU understryker behovet av snabb anpassning till direktiv 2002/14/EG om inrättande av en allmän ram för information till och samråd med arbetstagare, och av att stärka tillsynskapaciteten (vad gäller t.ex. arbetsplatsinspektioner).

EU uppmanar Montenegro att vidta lämpliga åtgärder för att efterleva regelverket om skydd för arbetstagare vid arbetsgivarens insolvens (direktiv 2008/94/EG), särskilt genom förstärkning av arbetsfonden.

Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen

EU noterar de ansträngningar som Montenegro gjort för att ytterligare anpassa sin lagstiftning till regelverket på området hälsa och säkerhet på arbetsplatsen. EU noterar att flera regelböcker redan har antagits med avseende på hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och att Montenegro planerar att anta ytterligare regelböcker före utgången av 2016. EU understryker att lagen om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen behöver anpassas fullt ut till EU:s regelverk. Vederbörlig uppmärksamhet bör ägnas särskilt rättslig anpassning till och tillämpning av rådets direktiv 89/391/EEG om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, eftersom detta direktiv innehåller de allmänna principerna avseende förebyggande, arbetsgivarens ansvar, riskvärdering, utbildning och samråd med och medverkan av arbetstagare samt skyldigheten att utse arbetstagare för att verka för skydd mot och förebyggande av risker i arbetet. EU noterar att Montenegro har antagit strategin för förbättring av arbetsmiljön för perioden 2016–2020, som har som målsättning att överensstämma med EU:s strategiska ram för arbetsmiljö.

EU erinrar om att en kapacitetsförstärkning är särskilt viktig på området hälsa och säkerhet i arbetet. I detta hänseende noterar EU de ansträngningar som Montenegro gjort för att stärka den administrativa kapaciteten, särskilt när det gäller den planerade ökningen av antalet arbetsplatsinspektörer. Ytterligare insatser behövs vad gäller utbildning av arbetsplatsinspektörer och bättre samordning mellan ansvariga organ och avdelningar för att säkerställa kontroll och effektiv tillämpning av lagstiftningen. EU understryker även behovet av att säkerställa att det finns tillräckliga medel i budgeten för att genomföra de planerade åtgärderna. EU erinrar om att man vid arbetsmiljöinspektioner konstaterat oriktigheter med avseende på fortbildning av arbetstagare, funktionsstörningar hos fonder för arbete och läkarundersökningar av arbetstagare.

Den sociala dialogen

EU noterar att representativa arbetsmarknadsparter finns bland de organ som inrättats för att förbereda och övervaka förhandlingarna om Montenegros anslutning till Europeiska unionen.

EU erinrar om att den sociala dialogens funktionssätt måste förbättras, i synnerhet i den privata sektorn och att det sociala rådet i Montenegro måste rådfrågas om ny lagstiftning som berör behörighetsområdet för arbetsmarknadens parter. EU understryker att man kommer att fortsätta att övervaka framstegen när det gäller kriterier för representativitet för arbetsmarknadens parter och en balanserad utveckling av den sociala tvåparts- och trepartsdialogen i Montenegro.

EU noterar Montenegros ansträngningar när det gäller att stärka den administrativa kapaciteten på detta område. EU noterar att Montenegro vidtar åtgärder för att förbättra det sociala rådets och de lokala sociala rådens funktionssätt. EU erinrar om vikten av den sociala dialogen mellan och inom sektorer.

Sysselsättningspolitik

EU noterar att hög allmän arbetslöshet och långtidsarbetslöshet samt lågt deltagande på arbetsmarknaden bland ungdomar och kvinnor fortfarande är en utmaning i Montenegro. Förutom detta måste man även ta itu med det utbredda odeklarerade arbetet och tidiga utträden från arbetsmarknaden. EU erinrar om behovet av att fortsätta att fästa tillräcklig uppmärksamhet vid aktiva arbetsmarknadsåtgärder, förbättring av kompetensnivån och minskning av det odeklarerade arbetet, även genom att stärka förmågan att se till att lagstiftningen genomförs. EU understryker behovet av att säkerställa att det finns tillräckliga medel i budgeten för att genomföra de planerade åtgärderna.

EU noterar att Montenegro deltar i processen för ekonomiska reformprogram med anledning av Montenegros förberedelser för den europeiska planeringsterminen. EU noterar antagandet av programmet för sysselsättning och social reform för perioden 2015–2020 samt den nationella strategin för sysselsättning och utveckling av mänskliga resurser för perioden 2016–2020. För att kunna delta i samordningen av EU:s sysselsättningspolitik och politik för social delaktighet är det av avgörande vikt att länder har tillräcklig analytisk kapacitet för att utforma och diskutera frågor med anknytning till sysselsättning och social delaktighet. För detta krävs att lämpliga åtgärder och strategier införs, liksom mobilisering av alla berörda parter (t.ex. arbetsmarknadens parter och organisationer i det civila samhället) och förmågan att övervaka trender och politisk utveckling på sysselsättningsområdet och det sociala området, inbegripet genom tillförlitlig statistik för dessa områden samt mätning av sociala framsteg. Det krävs också lämpliga arbetsmarknadsinstitutioner, inbegripet yrkesutbildningsinstitut, offentliga arbetsförmedlingar och sociala tjänster.

EU rekommenderar att nätverket av lokala arbetsförmedlingar inom den offentliga arbetsförmedlingen ges tillräcklig utrustning och utbredning för att den europeiska sysselsättningsstrategin ska kunna genomföras. EU noterar att Montenegro sedan 2015 kan delta i programdelarna PROGRESS och Progress för mikrokrediter inom EU-programmet för sysselsättning och social innovation (EaSI).

EU noterar att utbildningsnivån hos arbetskraften i Montenegro är lägre än hos arbetskraften i EU. Ett särskilt märkbart strukturellt problem är bristen på anpassning mellan utbildning och yrkesutbildning och arbetsmarknadens behov, vilket förvärras av den låga andelen vuxna, särskilt kvinnor, som deltar i utbildning och yrkesutbildning. EU erinrar i detta sammanhang om vikten av utbildning och yrkesutbildning för vuxna och noterar strategin för vuxenutbildning för perioden 2015–2025 och Montenegros planer på att senast 2017 genomföra åtgärder för att utarbeta nya eller modifiera befintliga kvalifikationer och program, baserade på lärandemål, åtföljt av utbildning för lärare.

EU noterar att kvinnor är underrepresenterade på arbetsmarknaden, bland annat på grund av tidigt utträde från arbetsmarknaden och förekomsten av hämmande faktorer. EU noterar de nyligen antagna ändringarna i lagen om socialt skydd och skydd av barn genom vilka livslånga sociala förmåner införs för kvinnor med tre eller fler barn, vilket sannolikt kommer att ytterligare motverka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och vilket ökar de sociala utgifterna. EU rekommenderar att konsekvenserna av denna åtgärd utvärderas på ett ändamålsenligt sätt och att nödvändiga ändringar införs för att säkerställa dess hållbarhet och för att på ett bättre sätt rikta förmåner som baseras på en behovsbedömning snarare än allmänna förmåner av detta slag. EU noterar att kvinnor också ställs inför svårigheter att kombinera arbete med familjeliv och att de står kvar utanför arbetsmarknaden på grund av vårdansvar i familjen och avsaknad av barnomsorg i tillräcklig omfattning. EU noterar planerna på att investera i infrastruktur för förskoleutbildning.

Vad gäller odeklarerat arbete noterar EU de olika åtgärder som vidtagits på detta område, däribland årliga handlingsplaner inklusive fortlöpande och ökade inspektioner under turistsäsongen och helgdagar. EU uppmanar Montenegro att fortsätta kampen mot odeklarerat arbete genom en övergripande strategi som kombinerar avskräckande och förebyggande åtgärder. För att på ett verkningsfullt sätt kunna motverka odeklarerat arbete är det av särskild vikt att ett tillräckligt antal arbetsplatsinspektörer kan garanteras samt att deras utbildning kan säkerställas.

EU noterar Montenegros ansträngningar för att stärka sin kapacitet för att genomföra aktiva arbetsmarknadsåtgärder och att stärka samarbetet mellan lokala arbetsförmedlingar och utbildningsinstitutioner. EU betonar vikten att öka räckvidden och omfattningen för aktiva arbetsmarknadsåtgärder, särskilt för sårbara grupper på arbetsmarknaden och för socialt utsatta i syfte att uppnå en ökad integration och ett ökat deltagande på arbetsmarknaden.

Europeiska socialfonden

EU understryker vikten av Montenegros förberedelser för genomförandet och förvaltningen av EU:s sammanhållningspolitik, i synnerhet för Europeiska socialfonden. EU erinrar om att utöver en förstärkning av den administrativa kapaciteten måste vederbörlig uppmärksamhet ägnas åt adekvat utbildning på detta område. Deltagande av arbetsmarknadens parter är också en avgörande faktor i genomförandet.

Social delaktighet

EU erinrar om att fler ansträngningar krävs när det gäller aktiv integration av människor som står utanför arbetsmarknaden, i synnerhet genom att utarbeta en omfattande strategi för att erbjuda tillräckligt försörjningsstöd, skapa en inkluderande arbetsmarknad och säkerställa tillgång till kvalitetstjänster. För att kunna hantera de största sociala utmaningarna krävs ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och förstärkt socialt bistånd och omsorg som bättre riktas till dem som behöver det, samtidigt som regionala skillnader åtgärdas.

EU noterar strategin för social delaktighet för romer och egyptier i Montenegro 2016–2020 som antogs i mars 2016, men erinrar om behovet av att avsätta tillräckliga resurser för att genomföra strategin.

EU noterar Montenegros ansträngningar att främja social delaktighet, exempelvis genomförandet av utvecklingsstrategin för systemen för socialt skydd och barnskydd 2013–2017. EU välkomnar inrättandet av institutet för socialt skydd och barnskydd 2014, som inledde sin verksamhet 2015, och ser fram emot den roll som detta institut kommer att spela i barnskyddssystemet i fråga om kapacitetsuppbyggnad och att garantera barnavårdsmyndigheternas kvalitet. EU välkomnar projektet om socialkort och informationssystem för socialtjänster, som syftar till att förbättra det sociala biståndets inriktning och täckning.

EU välkomnar den utveckling som gjorts avseende alternativ barnomsorg, inbegripet avseende avinstitutionalisering. Insatser för att stärka ett system för fosterhem bör fortsätta och tjänster för barn som blir för gamla för att omfattas av barnomsorg bör utvecklas ytterligare och vara kontinuerliga.

EU noterar strategin för integration av personer med funktionsnedsättning i Montenegro 2016–2020 som antogs i september 2016, lagen som förbjuder diskriminering av personer med funktionsnedsättning som antogs i juni 2015 och de insatser som gjorts för att efterleva FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. EU erinrar om behovet av att fortsätta förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning och att skapa lokalt förankrade tjänster som ett alternativ till institutionalisering. EU noterar Montenegros ansträngningar när det gäller att stärka den administrativa kapaciteten på detta område.

Socialt skydd

EU noterar de senaste förändringarna som gjorts inom sjuk- och hälsovården och av pensionssystemen samt processen med att införa ett socialkort/system för information om socialt skydd. EU noterar att lagen om pension och invaliditetsförsäkring ändrats ytterligare.

EU erinrar om att ytterligare åtgärder krävs för att förbättra pensionssystemets tillräcklighet och hållbarhet, inbegripet genom att förlänga arbetslivet och ytterligare åtgärder som begränsar tidiga pensionsavgångar samt alternativ för fonderade pensionssystem. EU uppmanar Montenegro att påskynda utjämningen av mäns och kvinnors lägsta pensionsålder.

Icke-diskriminering i arbetslivet och socialpolitik

EU noterar att Montenegro har gjort vissa framsteg när det gäller att anpassa den övergripande rättsliga ramen om icke-diskriminering till regelverket. EU erinrar om att ytterligare anpassning krävs, i synnerhet avseende påföljder för diskriminering. Påföljderna måste vara anpassade i alla lagar om icke-diskriminering och vara avskräckande. EU erinrar om att ombudsmannen måste vara oberoende och kunna göra oberoende granskningar och rapporter och ge oberoende stöd till alla som utsätts för diskriminering, i enlighet med regelverkets krav. EU understryker behovet av att säkerställa att det finns tillräcklig administrativ kapacitet samt ekonomiska resurser och personalresurser för att genomföra de planerade åtgärderna.

Jämställdhet mellan könen i fråga om sysselsättning och socialpolitik

EU noterar att lagstiftning på detta område finns i Montenegro och omfattar lika lön, tillträde till marknaden och mammaledighet. EU noterar att lagen som ändrar lagen om jämställdhet antogs i juni 2015. EU erinrar om att ytterligare rättslig anpassning krävs för att lagstiftningen ska vara i linje med regelverket, i synnerhet avseende frågor som rör lika lön och företags- eller yrkesbaserat system för social trygghet (direktiv 2006/54/EG), verksamhet som egenföretagare (direktiv 2010/41/EU) och lagstadgad social trygghet (rådets direktiv 79/7/EEG). Den rättsliga anpassningen måste även slutföras inom områdena för föräldraledighet (rådets direktiv 2010/18/EU) och mammaledighet (rådets direktiv 92/85/EEG). EU noterar att ombudsmannainstitutionen i Montenegro även utgör jämställdhetsorganet enligt kraven i regelverket. EU understryker behovet av att säkerställa att det finns tillräcklig administrativ kapacitet samt ekonomiska resurser och personalresurser för att genomföra de planerade åtgärderna.

* * *

Med tanke på det aktuella läget i Montenegros förberedelser noterar EU att detta kapitel – under förutsättning att Montenegro fortsätter att göra framsteg i anpassningen till och genomförandet av det regelverk som omfattas av kapitlet Socialpolitik och sysselsättning – endast provisoriskt kan stängas, när EU väl har godtagit att följande riktmärken har uppnåtts:

- Montenegro ändrar arbetslagen och lagen om hälsa och säkerhet i arbetet för att kunna anpassa sin lagstiftning inom områdena för arbetsrätt och hälsa och säkerhet i arbetet till regelverket och visar att adekvata administrativa strukturer och verkställighetskapacitet kommer att ha införts vid tidpunkten för anslutningen för att korrekt genomföra regelverket om arbetsrätten och inom området för hälsa och säkerhet i arbetet, särskilt genom ett förstärkt system för arbetsplatsinspektion.

- Montenegro ändrar lagar om icke-diskriminering och jämställdhet mellan könen i fråga om sysselsättning och socialpolitik för att anpassa sin lagstiftning på dessa områden till regelverket och visar att adekvata administrativa strukturer, i synnerhet det jämställdhetsorgan som krävs (Ombudsmannen), administrativ kapacitet och verkställighetskapacitet kommer att ha införts vid tidpunkten för anslutningen.
- Montenegro stärker administrativ kapacitet för att säkerställa ett effektivt genomförande och en effektiv tillämpning av all lagstiftning och politiska ramar inom områdena för sysselsättning och socialpolitik, inbegripet planering och operativ kapacitet, för att säkerställa effektiv dialog mellan organisationer på arbetsmarknaden samt för att säkerställa den framtida förvaltningen av ESF.

Övervakningen av framstegen när det gäller anpassning till och genomförande av regelverket kommer att fortsätta under hela förhandlingsprocessen. EU understryker att särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt att övervaka alla särskilda frågor som nämnts ovan i syfte att säkerställa Montenegros fullständiga rättsliga anpassning till regelverket i detta kapitel samt den administrativa kapaciteten för faktiskt genomförande och tillämpning. Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt kopplingarna mellan detta kapitel och andra förhandlingskapitel. En slutlig bedömning av hur Montenegros lagstiftning överensstämmer med regelverket samt av landets genomförandeförmåga kan göras först i ett senare skede av förhandlingarna. Utöver all den information som EU kan begära inför förhandlingarna om detta kapitel och som ska lämnas till anslutningskonferensen, uppmanar EU Montenegro att regelbundet förse stabiliserings- och associeringsrådet med detaljerad skriftlig information om framstegen med genomförandet av regelverket.

Mot bakgrund av ovanstående överväganden kommer konferensen att behöva återkomma till detta kapitel vid lämplig tidpunkt.

EU erinrar också om att regelverket kan komma att kompletteras mellan den 26 mars 2015 och förhandlingarnas avslutande.
